

Πλοῖον ἐστὶ καὶ τὸ θαλάσσιον καὶ τὸ ποτάμιον καὶ τὸ ἐν ὑδροστασίῳ πλέον καὶ ἡ σχεδία: —¹

fr. 1. § 6. D. 14, 1.

δ. Ὁ κάραβος καὶ ὁ ἀρτέμων οὐκ ἐστὶ μέρος τοῦ πλοίου, οἱ δὲ ἀγκύρες καὶ ὁ ἰστός καὶ αἱ ἀγκύραι καὶ τὸ ἄρμενον ὡσανεὶ μέλη τοῦ πλοίου εἰσὶν: —

fr. 44. D. 21, 2.

εἰ. Ἐὰν ἀγορεύσω πλοῖον μετὰ τῆς ἐξαορίας, τὴν σκάφην οὐ λαμβάνω, οὔτε γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ ἐξαορία. ἐκάτερον γὰρ τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστὶ, τῷ δὲ μεγέθει διαλλάττουσιν· ἄλλου δὲ δεῖ γένους εἶναι τὴν ἐξαορίαν καὶ ἄλλου τὸ πρωτότυπον: —²

fr. 29. D. 33, 7.

στ. Εἰ ἀπὸ σῶν σανίδων πλοῖον ἐποίησα, σὸν ἐστίν· οὐ γὰρ ὑποστρέφει εἰς τὴν ἀρχαίαν ὕλην: —

fr. 26 pr. D. 41, 1.

ζ. Ἐὰν, μὴ καταβαλόντος τοῦ χρεώστου ναυκλήρου τὸ πλοῖον παρὰ γνώμην αὐτοῦ οἰκεία ἀνθεντία κατάσχω ἕως οὗ ὁ ποταμὸς ἐπέρη αὐτὸ, ἐμοὶ ἐγκινδυνεύεται· εἰ δὲ αὐτὸς συνεχώρησεν κρατῆσαι, ῥαθυμίαν μόνην χρεωστῷ, οὐ μὴν καὶ τὴν μεγάλην βίαν: —

fr. 30. D. 13, 7.

Navis est et quae in mari et quae in flumine et quae in lacu navigat et ratis. fr. 1. § 6. D. 14, 1.

Navicula et artemon non sunt partes navis; gubernacula autem et malum et ancorae et velum quodammodo membra navis sunt. fr. 44. D. 21, 2.

Si emero navim cum armamento, non accipio scapham, non enim est de eius armamento. utraque enim eiusdem generis est, magnitudine autem differunt; diversi autem oportet generis esse armamentum et rem principalem. fr. 29. D. 33, 7.

Si ex tuis tabulis navim fecero, tua est: non enim redit ad veterem materiam. fr. 26. D. 41, 1.

Si non solvente debitore exercitore, ego navim propria auctoritate contra voluntatem ipsius retineam donec flumen eam perdat, mihi periculum [eius] incumbit. si vero ipse concesserit retinere, negligentiam solum praestabo, non etiam vim maiorem.

fr. 30. D. 13, 7.

B. 10. 7
A. 7. 1. a.

[ΤΙΤΛΟΣ Γ', ΒΙΒΛΙΟΥ ΝΓ']

περὶ ναυαγίου καὶ ἀρπαγῆς καὶ ἀποβολῆς καὶ συνεισφορᾶς.

α. Ἐὰν διὰ τὸ κουφισθῆναι τὸ πλοῖον ἀποβληθῶσι φορτία, πάντων συνεισργόντων, ἀποθεραπεύεται τὸ ῥιφθέν.³ [fr. 1. D. 14, 2.] οἱ γὰρ δεσπόται τῶν ἀποβληθέντων· ἐὰν [ἐμίσ]θω[σα]ν τὰ φορτία εἰς τὸ διενεχθῆναι, ἔχουσι κατὰ τοῦ πιστικοῦ τὴν ἐπὶ τῇ μισθώσει ἀγωγὴν καὶ αὐτὸς τὴν ἐπὶ τῇ ἐκλήρσει, ἵνα παρακρατήσῃ τὰ φορτία τῶν λοιπῶν ἕως οὗ παρασχωσὶ μέρος τῆς ζημίας. εἰ δὲ καὶ τὰ φορτία μὴ κρατήσῃ, ἔχει τὴν ἐπὶ τῇ μισθώσει ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἐπιβατῶν· ἴσως γὰρ οὐκ ἔχουσι τὰ φορτία. εἰ δὲ μὴ τὸ πλοῖον ὅλον ἐμισθώσεν, ἀλλὰ τοῖς καθ' ἕκαστον ἐπιβάταις, ἕξ ἐστὶν αὐτῷ τὴν περὶ ἐκλήρσεως ἀγωγὴν κινεῖν κατ' αὐτῶν [fr. 2 pr.] κοινοποιεῖται γὰρ ἡ ζημία τῆς διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἀποβολῆς· διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ πλοίου ἢ τὴν ἀποβολὴν τῆς ἐξαορίας οὐ συνεισάγουσιν, εἰ μὴ ἄρα κατὰ γνώμην τῶν ἐπιβατῶν ἢ διὰ φόβον ἢ ζημίαν γέγονεν· οὔτε γὰρ, εἰ κλασθῆ ῥογαλεῖον τοῦ χαλκῆος, ὁ μισθωσάμενος αὐτὸ ζημιούται: —

fr. 2. § 1. D. 14, 2.

Πάντα τὰ πράγματα καὶ τὰ μὴ βαροῦντα τὸ πλοῖον καὶ αὐτὸ γε μὴν τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ἀποτίμησιν αὐτῶν ὑπόκεινται τῇ συνεισφορᾷ.

[TITULUS III, LIBRI LIII]

de naufragio et rapina et iactu et contributione.

l. 14. Dig.
l. 1.

Si ad levandam navim eiciantur merces, omnibus contribuentibus, id quod iactum est compensatur: [fr. 1. D. 14, 2.] nam domini rerum iactarum, si locaverunt merces ut veherentur, habent adversus magistrum ex locato actionem et ipse actionem ex conducto, ut retineat merces ceterorum, donec praestiterint damni portionem. quod si merces non retinuerit, habet ex locato actionem contra vectores; forte enim non habent merces. si vero non navim totam locavit, sed singulis vectoribus locum, licet ei ex conducto actionem contra eos exercere: [fr. 2 pr.] commune enim fit damnum eius, quod ob communem salutem iactum est; propter detrimentum navis seu iactum armamenti non contribuunt, nisi forte ex voluntate vectorum vel metu damnum evenit: non enim si fractum sit instrumentum fabri, is qui locavit damno afficitur. fr. 2. § 1. D. 14, 2.

Omnes res, etiamsi navim non onerent, et ipsa quidem navis secundum propriam aestimationem subiacent contributioni, exceptis liberis capitibus et

¹ cf. Att. 32. § 8.

² habet Syn.

³ habet Syn.

- ἐξηρημένων τῶν ἐλευθέρων κεφάλων [καὶ] τῆς σιταρκίας· συνεισάγεται γὰρ αὕτη τοῖς ἐν τῷ πλοίῳ μὴ ἔχουσι διαπάνην. ἀρμόζει δὲ κατὰ τοῦ πιστικοῦ τοῖς δεσπότης τῶν ἀποβληθέντων ἢ ἀγωγῆ· —¹ fr. 2. § 2.
- Χώρα τῆ συνεισφορᾶ καὶ ὅτε τὸ πλοῖον ἀναρρυσθῆ παρὰ τῶν πειρατῶν· εἰ δὲ τις ἀφέλωται φορτία ἢ ἀναρρύσεται τις παρ' αὐτῶν τὰ ἴδια, οὐ χώρα τῆ συνεισφορᾶ: — fr. 2. § 3.
- γ'. Ἐν τῇ συνεισφορᾷ τὰ μὲν ἀποβληθέντα πρὸς ὅπερ ἠγοράσθησαν ἀποτιμῶνται, οὐ μὴν πρὸς ὃ προαθῆναι ἠδύναντο· οὐ γὰρ κέρδους ἀλλὰ ζημίας γίνεται λόγος, τὰ δὲ σωθέντα πρὸς ὃ δύνανται προαθῆναι ἀποτιμῶνται: —² fr. 2. § 4.
- δ'. Οἱ τελευτήσαντες ἐν τῷ χειμῶνι ἢ ἀσθενεῖα δοῦλοι οὐκ ἀποτιμῶνται: — fr. 2. § 5.
- ε'. Ἡ ἀπορία τοῦ ἐπιβάτου τὸν ναύκληρον οὐχ ὀρᾶ: — fr. 2. § 6.
- η'. Τὸ ὀπίπτομενον οὐ γίνεται ἀδέσποτον, ἀλλὰ τοῦ δεσπότη μέρει: —³ fr. 2. § 8.
- ι'. Ἐὰν διὰ τὸ κουρισθῆναι τὸ πλοῖον ἀποβληθῆ τὰ φορτία μου καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τὸ πλοῖον — — — — — σώσωντ[αι] τὰ ἑαυτῶν διὰ κολυμβητῶν, αὐτοὶ μοι συνεισάγουσιν οὐ μὴν καὶ γὰρ αὐτοῖς, εἰ συμβῆ μὲ τινα τῶν ἐμῶν σώσαι διὰ κολυμβητῶν: — fr. 4. § 1.
- ια'. Ἐὰν τὰ σωθέντα φορτία χειρόνα γίνηται κατὰ πρόφασιν τῆς ἀποβολῆς· τυχὸν γὰρ γυμνωθέντα ἐβράχυσαν· εἰ μὲν, τῆς ἐξ αὐτῶν ὀφειλοῦσης γενέσθαι συνεισφορᾶς οὔσης δέκα νομισμάτων, ἢ ζημία γίνηται πέντε νομῶ, τὰ πέντε μόνον συνεισάγουσιν. εἰ δὲ συνεισφορᾶς οὔσης δέκα νομῶ ἢ ζημία γίνηται εἴκοσι, οὐ συνεισάγουσιν, ἀλλὰ καὶ συνεισάγεται αὐτοῖς τὰ δέκα τὰ μετὰ τὴν ἀρμόζουσαν συνεισφορὰν πλεονάζοντα τὴν ζημίαν: — fr. 4. § 2.
- ιβ'. Ἀπολλυμένον τοῦ πλοίου οἱ σώσαντες ἐκ τοῦ ναυαγίου τὰ ἴδια οὐ συνεισάγουσι· τότε γὰρ γίνεται συνεισφορᾶ, ὅτε διὰ τὸ σωθῆναι τὰ λοιπὰ, σώου τοῦ πλοίου ὄντος, ἀποβληθῶσιν: —⁴ fr. 5 pr.
- ιδ'. Τῆς ἐξαρκίας ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀπολλυμένης, ἑτέραν ὃ ναύκληρος ἀνήσατο καὶ οὕτω πλεύσας ἔσωσε τὰ φορτία· οὐ χρεωστοῦσιν αὐτῶν οἱ δεσπότης συνεισάγειν: —⁵ fr. 6.
- ιε'. Ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, ὅπερ⁶ ἐν τις ἐκ τῶν ἰδίων σώσει ἑαυτῷ ἔχει

cibariis. nam [cibaria] haec conferuntur iis, qui in navi non habent unde se alant. competit autem adversus magistrum dominis rerum iactarum actio. fr. 2. § 2.

Locus fit contributioni et si navis redempta sit a piratis: quod si cuiusdam merces abstulerint vel redemerit quis ab eis res suas, non [fit] locus contributioni. fr. 2. § 3.

In collatione ea quae eiecta sunt quanti empta fuerunt aestimantur, non vero quanti venumdari potuissent. non enim habetur lucri, sed damni ratio. quae autem servata sunt quanti venire potuissent aestimantur. fr. 2. § 4.

Qui mortui sunt in tempestate vel morbo servi non aestimantur. fr. 2. § 5.

Inopia vectoris ad exercitorem non spectat. fr. 2. § 6.

Quod iactum est non fit nullius, sed domini manet. fr. 2. § 8.

Si ad levandam navim eiectis mercibus meis et in alio loco navis — — — — — suas res servaverint per urinatores, ipsi mihi conferent, non autem ego illis, si forte quaedam ex mercibus meis per urinatores servatae sint. fr. 4. § 1.

Si servatae merces deteriores factae sint per effectum iactus (forte enim nudatae maduerunt): si quidem, cum contributio, quae ex iis fieri deberet, sit aureorum decem, damnum factum sit quinque aureorum, quinque tantum conferunt; si vero cum contributio sit decem aureorum, damnum factum sit viginti, ipsi non conferunt sed etiam conferuntur eis ea decem, quae post competentem contributionem damnum integrum faciant. fr. 4. § 2.

Nave amissa, ii qui servaverunt ex naufragio res suas non contribuunt: tunc enim fit collatio, cum ut serventur ceterae [merces], salva manente nave, [res] sint eiectae. fr. 5 pr.

Si armamentum propter tempestatem perierit et aliud exercitor emerit et sic navigans servaverit merces, non tenentur earum domini conferre. fr. 6.

Naufragio pereunte nave, quidquid aliquis ex rebus suis servaverit, sibi habet.

¹ habet Syn. ² habet Syn. ³ habet Syn. In Synopsi alia sequuntur quae desunt etiam apud Venturi (Zachariae Paralip., 18). ⁴ habet Syn. ⁵ habet Syn. ⁶ οὕτως cod.

fol. 72. ἐξαρτισθῆναι¹ τὸ ὑποτεθῆναι αὐτῷ πλοῖον ἢ ἀναρωθῆναι ἢ εἰς τροφήν τῶν ναυτῶν ἢ σωθῆναι τὰ ὑποτεθέντα αὐτῷ φορτία ἢ δοθῆναι τὸ ναῦλον· καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ ναῦλον ἐπικρατέστερόν ἐστιν², ἢ ὑπὲρ μισθοῦ τῶν ὠρείων ἢ τοῦ μεσαύλου ἢ ὑπὲρ κτηνομισθίων: — fr. 5. 6. Dig. 20, 4.

α'. Ὁ διαπόντια ἢ καρποὺς δανείζων τελείαν ἑκατοστὴν δύναται λαβεῖν: — ex c. 26. C. 4, 32.

αζ'. Οἱ δανείσαντες δανεῖον ναυτικὸν καὶ συμφωνήσαντες αὐτὸ κινδυνεύειν λαβόντες δὲ καὶ ὑποθήκας, ἐὰν τῶν ἐγγείων πραγμάτων ὦσιν αἱ ὑποθήκαι, ἀπολείεσθαι γενομένης, οὐ δύναται αὐταῖς κεχρησθῆναι, μηδεμίαν οὐσίας διαφορᾶς, εἴτε αὐτοὶ ἐπλευσαν, εἴτε τὸ λεγόμενον κερμακόλουθον εἶχον ἐν τῷ πλοίῳ. τότε γὰρ μείζονα τόκον λαμβάνουσιν, ὅτε ἰδίῳ κινδύνῳ δανείσουσιν. ἐὰν γὰρ μὴ κινδυνεύουσιν, οὐ δύναται πλείονα τόκον λαβεῖν: — c. 1? C. 4, 33.

αι'. Ὁ τόκος τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἕως τότε τρέχει ὑπὲρ τὸ νόμιμον μέτρον ἕως ὅτε ὁ κίνδυνος ἐστὶ ἐν αὐτῷ. ἀποσωθέντος δὲ τυχὸν τοῦ πλοίου, παύεται ὁ ὑπὲρ τὸ νόμιμον τόκος: — c. 2. C. ibid.

αιθ'. Ὁ μὴ κινδυνεύων δανειστής ἐπὶ τοῦ πλοισμοῦ τῆς θαλάσσης μείζονα τόκον οὐ λαμβάνει: — c. 3.

κ'. Ἐὰν ὁ δανειστής εἰς ῥητὸν πλοῖον ἐπαγγείληται κινδυνεύειν καὶ μόνον, ὁ δὲ ναύκληρος εἰς ἕτερον τόπον ἀπελθὼν κινδυνεύσῃ ἢ παρ' ἰδίων αἰτίων ἀπολέσῃ τὸ φορτίον λαβὼν τυχὸν πράγματα, ἄπειρ οὐκ ὀφείλει ἐμπορεύεσθαι, τοῦτο οὐ κινδυνεύεται τῷ δανειστῇ: — c. 4.

ΤΙΤΛΟΣ 5³, ΒΙΒΛΙΟΥ ΝΓ'

περὶ ἀλιείων καὶ ἀλιείας καὶ δικαίον θαλάσσης.

α'. Ἐχὼν δύο ἀγροὺς ἐπώλησά σοι τὸν ἕνα καὶ συνεφώνησα μὴ ἀλιεύειν σε· εἰ καὶ τὰ μέλιστα τῇ θαλάσῃ δουλεία διὰ πάκτον ἰδιωτικοῦ οὐκ ἐπιτίθεται, ὅμως τὸ γεγονός ἐν τῇ πράσει ἀγαθῇ πίστει ἐστὶ σύμφωνον καὶ ἀγοραστῆς καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπερωτήσεως ἢ τῆς πράσεως ἀναγκάζονται φυλάττειν: —

fr. 13 pr. D. VIII, 4.

β'. Προνοεῖτωσαν οἱ ἄρχοντες τοῦ μὴ πῦρ ἔχειν ἐν νυκτὶ τοὺς ἀλιεῖς καὶ κινδύνῳ περιβαλεῖν τὰ πλοῖα καὶ τοὺς πλείοντας διὰ κέρδος ἐαυτῶν οιομένους προσορμίζειν λιμένα: — fr. 10. D. XLVII, 9.

γ'. Ὁ ἐπὶ πολλοὺς⁴ ἐν δημοσίῳ ποταμῷ μόνος ἀλιεύσας καλῶς κωλύει ἕτερον ἀλιεῦσαι: —

fr. 7. D. XLIV, 3.

¹ habet Syn. ² nunc I. ἐπικρατέστερός ἐστι καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ ναῦλον ἐπικρατέστερόν ἐστιν? cf. lat. text. ³ ita Cod.; apud Venturi perperam tit. VII. ⁴ supple ἐναντιοῦς.

ad armandam sibi obligatam navem vel reficien- [tit. V.] dam vel in cibaria nautarum vel ad servandas sibi obligatas merces vel ad naulum exsolvendum; nam et ipsum naulum potentius est; vel pro mercede horreorum vel areae vel iumentorum vectura.

fr. 5. 6. D. 20, 4.

Qui traiecticiam pecuniam fructusve fenerat, totam centesimam potest accipere. ex c. 26. C. 4, 32.

Qui traiecticiam pecuniam feneraverunt pactique sunt eam suo periculo esse hypothecasque acceperunt, si terrestrium rerum sint hypothecae, damno eveniente, iis uti non possunt, cum nihil intersit utrum ipsi navigaverint, an pecuniam in navi haberint. tunc enim maiores usuras accipiunt, cum suo periculo feneraverint; nam si nullum patiuntur periculum, maiores usuras capere non possunt.

c. 1 [nunc restituta]. C. 4, 33.

Usurae traiecticiae pecuniae eo usque currunt supra legitimum modum, donec periculum in ea sit. Servata autem forte nave, cessant usurae legitimis maiores. c. 2.

Creditor qui circa navigationem periculum non suscipit, maiores usuras non capit. c. 3.

Si creditor professus sit sese periculum inter fines certae tantum navigationis suscepturum, exercitor autem alio pergens periclitetur, vel praeter propriam causam merces perdat, cum forte res acceperit quas mercare non debuerit, id ad feneratoris periculum non pertinet. c. 4.

TITULUS VI, LIBRI LIII

de piscatoribus et piscatione et iure maris.

Duos habens fundos tibi unum vendidi pactusque sum ne piscareris; quamvis mari servitus per privatorum pactum imponi nequeat, tamen quod actum est in venditione ex bona fide pactum est et emptor eiusque successores ex stipulatu vel ex vendito (id) servare coguntur. fr. 13 pr. D. VIII, 4.

Provideant magistratus ne ignem noctu habeant piscatores atque in periculum naves deducant navigantesque, qui propter lucrum¹ existiment sese ad portum deferri. fr. 10. D. XLVII, 9.

Qui pluribus annis in flumine publico piscatus est recte alterum prohibet, quominus piscetur.

fr. 7. D. XLIV, 3.

¹ ita graecus male intellexit ac vertit.

δ. Ὁ κωλύων με ἐν θαλάσῃ ἀλιεῦσαι ὑπόκειται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ, ὡς περὶ ὁ κωλύων με χρῆσασθαι δημοσίῳ τόπῳ ἢ τοῖς ἐμοῖς πράγμασι. τῷ δὲ παρὰ τοῦ δημοσίου μισθωσαμένῳ δίδεται νόμιμος βοήθεια κωλυομένῳ χρῆσασθαι τῇ μισθώσει: — fr. 13. § 7. D. XLVII, 10.

ε. Εἰ καὶ συνήθης ἐστὶ παρανόμως τινὰς κωλύειν ἑτέρους ἀλιεῦειν πρὸ τῶν ἰδίων οἰκῶν, ὅμως ὁ κωλύσας ἐνεχεται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ. καλῶς δὲ κωλύω τινὰ ἐν τῇ διαφερούσῃ μοι λίμνῃ ἀλιεῦσαι: — ibid.

ς. Οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ἀλιεῖς οὐκ ἀναγκάζονται τὰ εἶδη φέρειν εἰς τὰς πόλεις καὶ δι' ἐαυτῶν πιπράσκειν, ἀλλ' ἄδειαν ἔχουσιν ἑτέροις αὐτὰ μεταδίδουσι καὶ ὑποστρέφειν εἰς τὰ ἴδια ἔργα: — fr. 2. D. L, 11.

ζ. Καλῶς ποιῶ μόλον ἐν θαλάσῃ καὶ ἐν αἰγιαλῷ κτίζω, εἰ μηδὲνα βλάπτω: — fr. 2. § 8. D. XLIII, 8.

θ. Ὁ ῥίπτων πῖλαν ἐν θαλάσῃ δεσπόζει μὲν αὐτῆν, οὐ συγχωρεῖται δὲ ῥίπτειν, εἰ ἐκ τούτου βλάπτει τὴν χρῆσιν τῆς θαλάσσης ἢ τοῦ αἰγιαλοῦ: — fr. 3. § 1 ibid.

Ἡ χρῆσις τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ δημοσία ἐστὶ καὶ ἔξεστι τῷ θέλοντι προσορμίζειν πλοῖον καὶ φορτία ἐν τῇ ὄχθῃ ἀποτίθεσθαι καὶ τὰ δίκτυα ψύγειν καὶ πλεῖν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ σχοινία δεσμεῖν ἐν τοῖς δένδροις τοῖς ἐν τῇ ὄχθῃ τικ[τ]όμενοις. ἢ μέντοι δεσποτεία τῆς ὄχθης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δένδρων τῷ κυριῷ ἐστὶ τῶν ἀγρῶν, ἐν οἷς κείται: — fr. 5. D. I, 8.

Αἰγιαλὸς ἐστὶ μέχρις οὗ τὸ μέγιστον ἐκτρέχει κύμα· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ λίμνης, εἰ μὴ ἄρα πᾶσα ἰδιωτική ἐστίν: — fr. 112. D. L, 16.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ', ΒΙΒΛΙΟΥ ΝΓ'

περὶ πράσεως καὶ ἀγορασ[ίας] οἴνου.

α'. Οἱ οἰνέμποροι ὡς ἐν συμφωνήσωσι πιπράσκουσιν. οὐδεὶς γὰρ ἀναγκάζεται πωλεῖν ἀπαρεσκόμενος τῷ μέτρῳ ἢ τῷ τιμήματι καὶ μάλιστα εἰ μηδὲν γίνεται παρὰ τὴν συνήθειαν τοῦ κλίματος: —¹ fr. 71. D. 18, 1.

β'. Ἐὰν ἀφανισθῇ ἢ ἐκχυνθῇ ὁ πραθεὶς οἶνος, ὁ ἀγοραστής ζημιούται, εἰ μὴ ἄρα ὁ πρῶτος τὸν κίνδυνον ἀνεδέξατο· τότε γὰρ εἰ μὲν ὠρίσθη χρόνος, μέχρις αὐτοῦ κινδυνεύει· εἰ δὲ μὴ ὠρίσθη, ἕως οὗ γεύσεται ὁ ἀγοραστής· τότε γὰρ δ — εἰ — — — — — ἢ ἐσφράγισεν τὰ ἀγγεῖα ὁ ἀγοραστής, εἰ μὴ ἕτερόν τι συμφωνήθη. χρεωστῆ δὲ φυλακὴν ἀκριβεστάτην ἕως οὗ με-

¹ habet Syn.

Qui prohibet me in mari piscari, iniuriarum actione tenetur, veluti qui prohibet me loco publico uti vel rebus meis. Ei vero qui publice conduxerit iuris remedium patet, si prohibeatur locatione uti. fr. 13. § 7. D. XLVII, 10.

Et si soleant quidam contra ius alios impedire quominus ante proprias aedes piscentur, tamen is qui prohibet iniuriarum actione tenetur. recte vero prohibeo quendam quominus in lacu mihi pertinente piscetur. ibid.

Agricultores et piscatores non coguntur merces in urbes ferre atque ipsi vendere, sed facultatem habent eas aliis dandi et ad proprias operas revertendi. fr. 2. D. L, 11.

Recte molem iacio in mare et in litore aedifico, si nemini damnum do. fr. 2. § 8. D. XLIII, 8.

Qui pilam iacit in mare, eius proprietatem habet; non permittitur vero ei iacere, si ita nocet maris littorisve usui. fr. 3. § 1 ibid.

Ripae fluminis usus publicus est et cuilibet licet navem appellere mercesque in ripa deponere et retia siccare et navigare in fluminibus et funes alligare arboribus quae in ripa nascuntur. ripae autem arborumque, quae in ea sunt, dominium eius est, cuius sunt fundi, in quibus continetur. fr. 5. D. I, 8.

Litus est quo usque maximus excurrit fluctus; idem est et in lacu, nisi totus privatus sit. fr. 112. D. L, 16.

fr. 112. D. L, 16.

TITULUS VII, LIBRI LIII

de emptione et venditione vini.

Vini mercatores quomodo paciscantur vendunt. nemo enim cogitur vendere, cum sibi mensura vel pretium displiceat, maxime si nihil fiat contra regionis consuetudinem. fr. 71. D. 18, 1.

Si vitium sustinuerit effusumque sit vinum, emptor damnum sentit, nisi forte venditor periculum suscepit; tunc enim, si quidem statutum fuerit tempus, eo usque periculum subit; sin autem statutum non fuerit, donec gustaverit emptor; tunc enim — — — — — vel signaverit vasa emptor, nisi aliter convenerit. debet autem custodiam exactissimam donec mensura

τρῆσθαι· ἐὰν μετὰ ταῦτα·¹ πρὸ γὰρ τῆς μετρήσεως σχεδὸν οὐ πέπραται, εἰ μὴ ἄρα χωρὶς μετρήσεως ἐπράθη, τυχὸν ἀγγεῖα ἢ πίθοι, ἐφ' ὧν καὶ πρὸ τῆς μετρήσεως ἐλευθεροῦται τοῦ κινδύνου ὁ πρᾶτης καὶ οὐ δοκεῖ παραδίδοσθαι ὁ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ σφραγισθεὶς πίθος· διὰ
fol. 85^v. γὰρ τὸ μὴ ἐναλλαγῆναι σφραγίζεται.

fr. 1 pr.— § 2. D. 18, 6.

δ. Ἐὰν ὁρισθῆ χρόνος τῆς μετρήσεως, εἰ καὶ ἐμποδίσῃ ὁ ἀγοραστής, ἕξεσσι τῷ πρᾶτῃ ἐκχεῖν τὸν οἶνον διαμαρτυρομένῳ μέντοι τοῦτο πρότερον τὸν ἀγοραστήν. εἰ δὲ μὴ ἐκχύσῃ, λαμβάνει τὸν μισθὸν τῶν πύθων, ἐν ᾧ διέφερον αὐτῷ· τυχὸν γὰρ αὐτοὺς ἐμίσητον ἢ ἄλλους ἐμισθώσατο. κάλλιον δὲ ποιεῖ μισθούμενος καὶ μὴ ἀποδιδούς τὸν οἶνον ἕως οὗ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τὸν μισθὸν ἢ πωλῶν τὸν οἶνον ἀβλαβῶς ὅσον δυνήσῃ, ἵνα μὴ πολὺ ζημιωθῆ ὁ ἀγοραστής: —²

fr. 1. § 3 ib.

ε. Εἰ μὴ ὁρισθῆ πότε οἱ πίθοι ὄφειλον κενωθῆναι, δεῖ αὐτοὺς πρὸ τῆς ἐπιούσης τρύγης κενωθῆναι.³ εἰ δὲ μὴ, ἐκχεῖ μέτρῳ τὸν οἶνον ὁ πρᾶτης διὰ τὸ δηλωθῆναι πόσον ὁ ἀγοραστής ζημιούται: —

fr. 1. § 4.

ς. Εἰ δὲ οἰνέμπορος ἦν ὁ πρᾶτης, οὐ περιμένει τὰς τρύγας· ὁ γὰρ λυσιτελῶν αὐτῷ καιρὸς σκοπεῖται. πρὸ τῆς μετρήσεως τοῖς μέντοι τυχηροῖς ἢ ταῖς μεγάλαις ἀνάγκαις ὁ πρᾶτης οὐχ ὑπόκειται: —

fr. 2 pr. § 1.

ζ. Χρῆσται δὲ φυλακὴν ἀκριβεστάτην οἶνον ὁ κατὰ χρῆσιν τι λαβὼν, τουτέστιν ἐπιμέλειαν μεγίστην ἤπερ ἐν τοῖς ἰδίοις πράγμασιν: —

fr. 3.

η. Ἐὰν χρόνος ὁρισθῆ τῇ γένεσι καὶ ὁ πρᾶτης ἐμποδίσῃ, συνίσταται μὲν ἡ πρᾶσις, εἰ μὴ ἕτερόν τι συννεφωνήσῃ, ἐγκινδυνεύει δὲ, εἴτε πρὸ τῆς προθεσμίας εἴτε μετὰ αὐτὴν ὁ οἶνος ἠφρανίσθῃ: —

fr. 4 pr.

θ. Ἐμποδίσας ὁ πρᾶτης περὶ τῆς παραδόσεως δίδωσι τὸ διαφέρον, τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ὄν· οὐ μὴν εἰ τι ὁ ἀγοραστής ἠδύνατο κερδαίνει ἀπὸπραγματείας τοῦ πραιθέντος αὐτῷ οἴνου: —⁴

fr. 21. § 3. D. 19, 1.

ι. Ἐὰν κώτῳ πραιθῆ οἶνος καὶ μὴ ὑπὸ γεῦσιν, μόνην φυλακὴν ἀκριβεστάτην ὁ πρᾶτης χρῆσται, ὁ δὲ κίνδυνος ἅπας καὶ τοῦ ὀξίσαι καὶ τοῦ ὑδαρωθῆναι τὸν ἀγοραστήν ὀρεῖ. καὶ εἰ μὴ ὁρισθῆ χρόνος τῇ αἰρέσει αὐτοῦ, διαμαρτύρεται τὸν ἀγοραστήν ὁ πρᾶτης. δεῖ μέντοι πρὸ τῆς τρύγης αὐτὸν ἐπαίρεσθαι. δυσχερῶς δὲ τις ἀγοράζει

facta sit: si postea . . . : nam ante mensuram fere nondum venit, nisi forte sine mensura venditio facta sit, forte vasum vel doliorum; in quibus et ante mensuram liberatur venditor periculo et non videtur tradi dolium ab emptore signatum; ne enim summutetur, signatur. fr. 1 pr.— § 2. D. 18, 6.

Si statutum sit tempus mensurationis, etiam si impediatur emptor, licet venditori effundere vinum, cum id denuntiaverit antea emptori: si vero non effuderit, accipit mercedem doliorum, quatenus eius interfuit; forte enim ea conduxit vel alia conducere debuit. rectius autem faciet conducens [dolia] et non reddens vinum donec accipiat ab emptore mercedem, vel vendens vinum sine fraude quanti potuerit, ne valde laedatur emptor. fr. 1. § 3.

Si non sit statutum quando evacuanda sint dolia, oportet ea ante proximam vindemiam evacuari: nisi id [factum sit], effundit per mensuram vinum venditor, ut appareat quantum sit emptoris damnum. fr. 1. § 4.

Si vini mercator fuit venditor, non expectat vindemiam; nam opportunum ei tempus inspicitur. Ante mensuram vero casum fortuitum et maiorem vim venditor non sentit. fr. 2 pr. § 1.

Debet autem [praestare] custodiam diligentissimam is qui aliquid utendum accepit, hoc est diligentiam maiorem quam in suis rebus. fr. 3.

Si tempus statutum sit degustationi et venditor impediatur, consistit quidem emptio, nisi aliud convenerit; periculum autem sentit [venditor], sive ante sive post diem corruptum sit [vinum]. fr. 4 pr.

Venditor qui fecerit quominus traderetur [vinum] dat id quod interest, id nempe quod ex ipsa re venit, non vero et si quid emptor potuit lucrari ex negotiatione vini sibi venditi. fr. 21. § 3. D. 19, 1.

Si per aversionem venditum sit vinum et non ut degustaretur, solam custodiam diligentissimam venditor [praestare] debet; periculum vero omne et acoris et mucoris ad emptorem spectat. et si non sit statutum tempus ad id tollendum, denuntiat emptori venditor. oportet autem ante vindemiam id tolli. non facile autem aliquis emit sic

¹ loc. corrupt. ² Syn. ³ hucusque Syn. ⁴ Syn.
Basil. T. VII.

ἐπὶ τὸ μὴ γεύσασθαι. καὶ ἔνθα μὴ ὀρισθῆ τῇ γεύσει χρόνος, ὅτεδῆποτε δύναται ὁ ἀγοραστής γεύσασθαι καὶ ἕως οὗ γεύσῃται, τοῦ πρώτου ἐστὶν ὁ κίνδυνος.¹ ὑπὲρ οὗν τοῦ ἀγοραστοῦ ἐστὶν ὀρισθῆναι τῇ γεύσει χρόνον: —

fr. 4. § 1. D. 18, 6.

α'. Πρὸ τῆς μετρήσεως ὁ κίνδυνος τὸν πρῶτον ὀρεῖ· εἰ δὲ ὁ ἀγοραστής ἐνεπόδισεν ἐν προθέσμῳ λαβεῖν, μετὰ ταῦτα ὁ πρῶτος ἀπὸ μόνου δόλου ἐνέχεται: —²

fr. 5.

β'. Ἐὰν πωλήσω ἑκατὸν κεράμια ἐκ τοῦδε τοῦ οἴνου³ εἰπὼν· εἰ μὴ μετρήσεως ἐγὼ κινδυνεύω: —⁴

fr. 5. D. 18, 6.

γ'. Ἐπώλησέ τις φανεροὺς κεράμους οἴνου φανεροῦ τιμήματος, οἷον ἑκατὸν κεράμους δέκα νομῶ, συνέβη [πρὸ τῆς] παραδόσεως ἀφανισθῆναι τὸν οἶνον· εἰ μὲν ἐτοιμῶς ἔχοντος τοῦ πρώτου παραδοῦναι τοὺς κεράμους, ὑπερέθετο ὁ ἀγοραστής λαβεῖν τὸν οἶνον καὶ ὕστερον ἐστράφη, αὐτῷ τῷ ἀγοραστῇ κινδυνεύεται. εἰ δὲ οὐδαμῶς ὁ ἀγοραστής ὑπέρθεσιν ἐποίησεν εἰς τὸ λαμβάνειν τὸν οἶνον, ὁ πρῶτος κινδυνεύει: —

c. 2 pr. C. 4, 48.

Ἐτερον ἦν εἰ οὕτως ἐπώλησε· „πάντα μου τὸν οἶνον τὸ ἀποκείμενον ἐν τῷδε τῷ ὠρείῳ“· ἐνταῦθα γὰρ ἐὰν καὶ τὰς κλεῖς τοῦ ὠρείου παραδέδωκεν ὁ πρῶτος τῷ ἀγοραστῇ, αὐτῷ τῷ ἀγοραστῇ κινδυνεύεται. καὶ ταῦτα πάντα χώραν ἔχουσιν οὐ μόνον ἐπὶ οἶνον, ἀλλὰ καὶ ἔλαιον ἢ σίτον ἢ τὰ ἄλλα τούτοις ὅμοια πραθέντα. c. 2. § 1—2. C. ib.

δ'. Ἐὰν ὁ πρῶτος οἶνος φυσικῶς ἀφανισθῆ πρὶν ἢ λάβῃ αὐτὸν ὁ ἀγοραστής, εἰ μηδὲν περὶ τῆς καλλονῆς ὁ πρῶτος διεβεβαίωσατο, ζημιούται ὁ ἀγοραστής· ἐαυτῷ γὰρ μεμψέσθω, εἴτε μὴ ἐγεύσατο, εἴτε κακῶς ἐγεύσατο· εἰ δὲ ἐγίνωσκεν ὁ πρῶτος μὴ μένειν αὐτὸν ἕως τοῦ καιροῦ, καθ' οὗ ἔταξεν αὐτὸν ἐπαρθῆναι, ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρειν: —

fr. 16. D. 18, 6.

ε'. Ὁ ἀγοραστής ὑπέρθεσιν ποιήσας εἰς τὴν τοῦ τιμήματος καταβολὴν — — — — — ἠδύνατο διὰ τὸν τόκον ὁ πρῶτος δανείσας ὡς εἰκὸς κερδαίνειν: —

fr. 20.

στ'. Ἐὰν ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἀγοραστής ὑπέρθεσιν εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ οἴνου ποιήσωσι, μόνος ὁ ἀγοραστής ἐμποδίσαι δοκεῖ: —

fr. 51 pr. D. 19, 1.

ζθ'. Ὁ πρῶτος τοῦ οἴνου ὑπέρθεσιν ποιῶν δίδωσι τὴν τιμὴν εἴτε πρὸς τὸν καιρὸν τῆς πράσεως ἢ τῆς προκατάρξεως· καὶ πρὸς τὸν τόπον ἔνθα συνειρηθῆ ἢ ἔνθα δικάζεται, ὡς ἂν ὁ ἀγο-

ne degustet; et ubi non sit statutum degustationi tempus, quodcumque potest emptor vendere, et donec gustet, venditoris est periculum. emptoris enim favore accidit, ut constituatur tempus degustationi.

fr. 4. § 1. D. 18, 6.

Ante mensuram periculum ad venditorem pertinet; quod si emptor fecerit quominus statim acciperet, deinde venditor ex dolo tantum tenetur.

fr. 5.

Si vendidero centum amphoras huiusce vini, dicens „nisi adme[tiatur, non erit venditum“: donec adme] tiatur ego periculum sentiam.

fr. 5. D. 18, 6.

Vendidit quis certas amphoras vini certo pretio, veluti centum amphoras decem aureis; accidit, ut ante traditionem corrumpereetur vinum; si, cum paratus esset venditor ad tradendas amphoras, moram fecit emptor in accipiendo vino et postea mutatum est, ipsi emptori periculum pertinet. si vero nullo modo emptor moram fecit in vino accipiendo, venditor damnum sentit.

c. 2 pr. C. 4, 48.

Aliud esset, si ita vendidisset: „omne meum vinum quod repositum est in hocce horreo“: hic enim etsi claves horrei tradiderit venditor emptori, ipsius emptoris est periculum. et haec omnia locum habent non solum in vino, sed etiam in oleo vel frumento vel aliis similibus venditis.

c. 2. § 1—2. C. 4, 48.

Si venditum vinum naturaliter corruptum fuerit antequam id acciperet emptor, si nihil de bonitate affirmavit venditor, damnum ad emptorem spectat; sibi enim imputet, sive non degustavit sive male degustavit; quod si sciebat venditor non duraturum id usque ad tempus, quo constituit illud tolli, tenebitur quanti ea res erit.

fr. 16. D. 18, 6.

Emptor qui moram fecerat in pretio solvendo — — — — — poterat propter usuras venditor fenerando, ut par est, lucrari.

fr. 20.

Si venditor et emptor moram fecerint in vini traditione, perinde est ac si per emptorem solum stetisset.

fr. 51 pr. D. 19, 1.

Venditor vini qui moram facit pretium dat, sive ad tempus venditionis, sive litis contestationis; et secundum locum, ubi contractum est aut ubi iudicium acceptum est, sicuti emptor elegerit: sin

¹ hucusque simil. Syn.

² Syn.

³ οἶνον cod.

⁴ Plura exciderunt cf. versionem.

ραστής ἐπιλέξῃται. εἰ δὲ ὁ ἀγοραστής ὑπέρο-
 θεσιν ποιήσῃ, συλλογίζεται τὸ ὄν ἐν τῇ προ-
 κατάρξει τίμημα καὶ πρὸς τὸν τόπον, ἐν ᾧ
 ἤττονος πωλεῖται. ὑπέροθεις δὲ ἐστίν, ἐὰν μὴ
 τις δυσχέρεια τῷ πράτῃ ἐνεπόδισε καὶ διαφερόν-
 τως εἰ ἐν παντὶ καιρῷ γέγονεν ἕτοιμος παρα-
 δοῦναι. οὔτε πρὸς τὸν τόπον δὲ καθ' οὗ ἡ
 δίκη λέγεται, ἀλλ' ἐνθα συμφωνήθη δοθῆναι
 τὸν οἶνον, συλλογίζεται τὸ τίμημα: —

fr. 3. § 3. 4. D. 19, 1.

autem emptor moram fecerit, computatur pretium
 quod est in litis contestatione et quo loco minoris
 venit. mora autem fit, nisi difficultas quaedam
 venditorem impedierit et praesertim si omni tempore
 fuerit paratus tradere. neque eius loci, ubi iudi-
 cium tractatur, sed eius, ubi conventum est ut tra-
 deretur vinum, pretium spectatur.

fr. 3. § 3. 4. D. 19, 1.

- α'. Ναυκλήρου μισθὸς μέρος δύο.
- β'. Κυβερνήτου μισθὸς μέρος ἓν ἡμισυ: —
- γ'. Προρέως μισθὸς μέρος ἓν ἡμισυ.
- δ'. Ναυπηγῶ μισθὸς μέρος ἓν ἡμισυ.
- ε'. Καραβίτου μισθὸς μέρος ἓν ἡμισυ.
- ς'. Ναύτη μισθὸς μέρος ἓν.
- ζ'. Παροσχάριτη³ μισθὸς μέρος ἡμισυ.
- η'. Ἐμπόρω ἔχειν ἐξόν παιδάς δύο⁴· τὸ δὲ ναῦλον διδόντω.
- θ'. Ἐπιβάτου τόπος μῆκος πήχεων τριῶν, πλάτος πήχεως μιᾶς.
- ι'. Ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ ἰχθὺν μὴ τηγανίζετω [καὶ] ὁ ναύκληρος αὐτῷ μὴ συγχωρεῖτω.⁵
- ιβ'. Ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ ὕδωρ μέτρῳ λαμβάνετω.
- ιγ'. Γυναικας⁶ ἐν πλοίῳ λαμβάνειν τόπον πήχεως μιᾶς· τὸ δὲ παιδίον τὸ [μὴ] τέλειον πήχεως τὸ ἡμισυ.
- ιδ'. Ἐὰν εἰσέλθῃ⁷ ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ καὶ ἔχη χρυσίον, παρατιθέσθω αὐτὸ τῷ ναυκλήρῳ· εἰ δὲ μὴ παραθέμενος εἶπε, ὅτι χρυσίον ἀπώλεσα ἢ ἀργύριον, ἄκυρα εἶτω⁸ ἐπὶ τῶν ναυκλήρων ὃ οὐ παρέθετο.⁹
- ιε'. Ὁ ναύκληρος¹⁰ καὶ οἱ ἐπιβάται ὁμοῦ ἐμπλέοντες ὄρκον εὐαγγελίων¹¹ παρεχέτωσαν.
- ις'. Εἶναι¹² τὴν χιλιάδα τοῦ μοδισμοῦ χρυσίνων πενήκοντα μετὰ πάσης τῆς ἐξαρτήσεως αὐτοῦ καὶ εἰς συμβολὴν ἐρχέσθω, τοῦ δὲ πλοίου τοῦ παλαιοῦ χρυσίνων τριάκοντα καὶ ἐν τῇ τιμῇ¹³ τὸ τρίτον μέρος κουφίζέσθω καὶ οὕτως εἰς συμβολὴν ἐρχέσθω: —
- ιζ'. Ὁ νόμος κελεύει· τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ δεδανεισμένα ἔγγεα¹⁴ καὶ ἀκίνδυνα μὴ γραφέτωσαν, εἰ δὲ καὶ ἐπιγράψουσιν,¹⁵ ἄκυρα εἶτω¹⁶ ἐπὶ τῶν ῥοδίων νόμον· τὰ δὲ ἐν ἀγροῖς ἢ ἐν ὄρεσι δανειζόμενα

- Exercitoris merces: portiones duae.
- Gubernatoris merces: portio una et semisses.
- Proretae merces: portio una et semisses.
- Naupegi merces: portio una et semisses.
- Carabitae merces: portio una et semisses.
- Nautae merces: portio una.
- Custodis mercis: portio dimidia.
- Negotiatori licet habere duos pueros in nave; naulum vero dato.
- Vectoris locus: longitudo cubitorum trium, latitudo cubiti unius.
- Vector in nave piscem ne frigit, exercitorque id ei ne concedat.
- Vector in nave aquam mensura accipiat.
- Mulieres in navi locum accipiant cubiti unius, puer vero nondum adultus cubiti dimidii.
- Si ingressus sit vector in navim aurumque habuerit, deponat id apud exercitorem: quod si is qui non deposuerit dicat sese aurum perdidisse vel argentum, pro nihilo ducatur id contra magistros, quoniam non commisit.
- Exercitor et vectores simul navigantes iusiurandum evangeliorum praestent.
- Modiationis chiliadem quinquaginta aureorum esse oportet cum omni armamento suo eaque in collationem perveniat: navis autem veteris triginta aureorum eaque in aestimatione tertia parte fiat levior et sic ad collationem perveniat.
- Lex iubet ea quae maritimo mutuo sunt data, fideiussoribus accedentibus et periculo remoto, in scripturam non referri: quod si referant, irrita esse iuxta rhodiorum legem. quae vero per cam-

¹ Cf. Leuncl. IGR. II 266 sq. Pardessus *Lois maritimes* I 233 sq. — Haec quoque insunt latinae versioni Venturi, ut videre est apud Zachariaeum [*Berliner Sitzungsberichte*, 1881]. In *Paralipomenis* ipse Z. ea omisit, cum iam per alios nota facta essent. sed in ceteris Basilicorum editionibus desunt. Varias lectiones complures et notabiles insunt. ² sic liber: lege τοῦ νόμου τῶν ῥοδίων. ³ παρασχ. cod. ⁴ ἐν πλοίῳ π. δ. L. ⁵ Sequitur post num. ι' alia lex apud L. quae in libro nostro homoeoteleuti gratia desideratur. ⁶ Γυνή — λ—έτω L. Γυναικας cod. lectiones librorum par. exhibet Pardessus p. 235. ⁷ —έθη cod. ⁸ ex more cod. ⁹ Ita cod. Ed. legunt: ἔστω τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, ὅτι τῷ ναυκλήρῳ οὐ παρέθετο. Num ὁ pro ὁμι? ¹⁰ καὶ οἱ ναῦται L. ¹¹ —λιον L. ¹² Δεῖ ε. L. ¹³ διατ. L. ¹⁴ ita cod. ut in his capitibus solet. ¹⁵ —φθῶσι L. ¹⁶ ita cod.

ἔγγρα καὶ ἀκίνδυνα ἐπιγραφέτωσαν κατὰ τῶν ῥοδίων νόμων.

ιγ'. Ἐὰν δανείσῃ [τις] ἐν τόκοις καὶ εἰ ἔτει τελέσῃ¹ τοὺς ἐννόμους τόκους μετὰ δὲ ὀκτῶ ἔτη ἀπώλειαν γενέσθαι ἢ πυρκαϊάν ἢ διαρπαγὴν βαρβάρων, τῶν τόκων διάλυσις γενέσθω κατὰ τῶν ῥοδίων νόμων· εἰ δὲ μὴ τελέσῃ τοὺς τόκους ἐκ τῶν νομίμων, τὰ ἔγγραφα κύρια ἔστι κατὰ τὰς προτέρας συνθήκας, καθὼς τὸ ἔγγραφον προφέρει.

Ὁὐ δεῖ συμβαλλομένους ναυκληρεῖν: —²

ιδ'. Οἱ ναυκληροὶ ναυκληροῦντες, συμβαλλομένου³ τοῦ πλοίου μὴ ἔλαττον τοῦ τριμερίτου, ὅπου ἐν ἀποστέλλονται, καθὼς δὲ χρήματα χρηνύειν καὶ ἀποστέλλειν ἐπὶ πλοίου κατὰ θερίων καὶ κατὰ πλοῦν⁴, καθὼς ἂν συνεγράψαντο κύρια ἔστω· ὁ δὲ χρήσας τὰ χρήματα ἐπιπεπέτω ἄνθρωπον ὃς ἂν ἐπιχρήννται: —

Κεφάλαια νόμων ῥοδίων κατ' ἐλογίην⁵ π' ναυτικῶν.

- α'. Περὶ ἀγκύρων πλοίου κλαπεισῶν.
 β'. π ἀγκύρων καὶ λοιπῶν ἐξαρτίων κλαπέτων.
 γ'. π ναύτου κλοπὴν ἐργασαμένου.
 δ'. π πλοίου ἀπὸ κλεπτῶν ἢ πειρατῶν σύλα ὑπομείναντος.
 ε'. π ναυτῶν ἐν μάχῃ κήλωμα ἐργασαμένων.
 ς'. π ναυτῶν ἐν μάχῃ φόνον ἐργασαμένων.
 ζ'. π ναυτῶν ἐν μάχῃ πήρωσιν ὀφθαλμοῦ ἢ αἰδοίων κήλωσιν ἐργασαμένων.
 η'. π ναυκληροῦ καὶ ναύτου ἀλλοτριὰν λαβόντων ἐνθήκη καὶ σὺν τοῦ πλοίου ἀποδρασάντων.
 θ'. π ναυκληροῦ καὶ ἐπιβατῶν περὶ ἀποβολῆς βουλευομένων.
 ι'. π πλοίου ζημίαν ἢ ναυάγιον ὑπομείναντος.
 ια'. π ἐμπόρων πλοῖα ναυλουμένων.
 ιβ'. π πάσης παραθήκης διδομένης ἐν πλοίῳ ἢ ἐν οἴκῳ.
 ιγ'. π παραθήκης χρυσίου ἀντιλεγομένης.
 ιδ'. π παραθηκαρίου τὴν παραθήκην ἀρνησαμένου.

pos montesque [iter facientibus] creduntur, fideiusoribus accedentibus et sine periculo, referantur in scripturam iuxta rhodiorum legem.

Si pecunia cui fenori sit data, isque quotannis solverit legitimas usuras, post autem octo annos ruina fiat vel incendium vel depopulatio barbarorum, usurarum cessatio fiat iuxta rhodiorum legem; quod si usuras non solverit legitimas, quae scripta sunt rata sunt, secundum priores conventiones, sicuti cautio profert.

Non oportet eos qui conferunt fieri magistrōs.

Navicularios, qui navem exercent, collata navi non minus tertia parte, quocunque mittantur, qua ratione pecunias sumere easque per navem mittere oporteat, secundum — — — et secundum navigationem, quidquid scripserint, ratum esto. qui vero pecunias feneravit, mittat hominem qui mutuo tradat.

Capita legis rhodiorum selecta de rebus nauticis.

- De ancoris navis subreptis. 1.
 de ancoris ceterisque armamentis subreptis. 2.
 de nauta qui furtum commisit. 3.
 de navi a furibus piratisve spoliata. 4.
 de nautis qui in rixa vulnus intulerint. 5.
 de nautis qui in rixa homicidium fecerint. 6.
 de nautis qui in rixa oculorum effossionem herniamve induxerint. 7.
 de magistro nautisque merces alienas occupantibus et cum nave aufugientibus. 8.
 de magistro vectoribusque de iactu consulentibus. 9.
 de nave iacturam naufragiumve passa. 10.
 de mercatoribus naves conducentibus. 11.
 de omni deposito in navi domove dato. 12.
 de auri deposito controverso. 13.
 de eo qui depositum accepit et negat. 14.

¹ τελευτήσει Cod. ² deest apud ceteros. Verbo ναυκληρος non semper exercitorem significari recte monuit Pardessus I 229—230. — Duas leges apud L. extantes liber omittit. ³ τὰ συμβαλλόμενα ed. ⁴ non intellego. Num κατὰ θυραίων [γῆν]? (per ceteras nationes) cf. Hesych; ed. (praeter Vim.) κατ' ἑτεροπλοῦν καὶ κατ' ἀμφοτεροπλοῦν. ⁵ Sequuntur index capitum legis rhodiae et deinceps ipsa capita, quae omnia, quamvis edita a pluribus sint, repetenda censemus. liber enim ambrosianus non solum, quod ad rem ipsam pertinet, plura praebet, quae notatu digna videantur, sed etiam linguam stylumque genuinos refert, qui in ceteris manuscriptis atque editionibus ad communem usum mutati sunt.

ια'. ^ε	π ἐμπόρου ἢ ἐπιβάτου ἢ δούλου παρατιθέν- τος καὶ ἐν ἀκτῇ ἀπομείναντος, τοῦ πλοίου ἀπο- φυγόντος δι' ἐπήρειαν ¹ ἢ καταδρομὴν ληστῶν.	de mercatore vel vectore vel servo deposito atque in litore remanente, cum navis aufugerit propter seditionem vel latronum incursum.	15.
ιβ'. ^ε	π χρημάτων ἐπιποντιῶν ἐκδανεισθέντων. ²	de pecuniis nautico fenori datis.	16.
ιγ'. ^ε	π χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐπὶ κερδοκοινωνία χρησθέντων.	de auro argentoque ad lucri societatem mu- tuatis.	17.
ιδ'. ^ε	π τοῦ χρημάτα ἐκδανεισμένου ἐπὶ προθεσ- μίας καὶ ἀποδημήσαντος.	de eo qui in diem pecuniam mutuo sumpsit et peregre profectus est.	18.
ιε'. ^ε	π τοῦ ναυλωσαμένου πλοίου καὶ ἀρραβῶνα δεδωκότος.	de eo qui navem conduxit arrhamque dedit.	19.
ις'. ^ε	π τοῦ ναυλωσαμένου πλοίου καὶ ἐγγράφως συμφωνήσαντος ἢ καὶ ἀγράφως ὀρίσαντος.	de eo qui navem conduxit et vel in scriptis contraxit vel sine scriptura conventionem fecit.	20.
ιαα'. ^ε	π δύο κοινωνῶν ναυκλήρων ἀλλήλοις ἀντι- λεγόντων.	de duobus magistris sociis invicem contra- dicentibus.	21.
ιαβ'. ^ε	π ἐμπόρου τὸν γόμον ὅλον τοῦ πλοίου ναυλω- σαμένου.	de mercatore qui totum onus navis conduxit.	22.
ιαγ'. ^ε	π ναυκλήρου [καὶ] ἐμπόρου περὶ γόμου συγ- γραφεμένων.	de magistro et mercatore qui de onere navis instrumentum fecerint.	23.
ιαδ'. ^ε	π ναυκλήρου καὶ ἐμπόρου συγγραφεμένων καὶ τὰ ἐν ἡμηνναῦλα ³ δοθέντα καὶ μεταμέλους γινομένων.	de magistro et mercatore qui instrumentum con- fecerint atque, dimidio naulo soluto, voluntatem mutent.	24.
ιαε'. ^ε	π ἐμπόρου πρὸς τὰ ἐγγραφα ὑπερπροθεσμή- σαντος.	de mercatore diem in scriptis statutum ex- cedente.	25.
ιας'. ^ε	π πλοίου κλασματισθέντος τῶν ναυτῶν ἐκκοι- τούτων.	de nave fracta, nautis foris cubantibus.	26.
fol. 20'. ιαζ'. ^ε	π πλοίου κλασματισθέντος εἰς γόμον ἀπερχο- μένου ἐμπόρου ἢ κοινωνίας.	de nave fracta merces vehente mercatoris vel societatis.	27.
ιαη'. ^ε	π πλοίου κλασματισθέντος ἐξ αἰτίας ἐμπόρου ἢ κοινωνοῦ.	de nave fracta mercatoris sociive culpa.	28.
ιαθ'. ^ε	π πλοίου κλασματισθέντος πρὸ τῆς προθεσ- μίας τῶν ἐγγράφων ἢ μετὰ τὴν προθεσίαν.	de nave fracta ante vel post diem scriptura comprehensum.	29.
ιακ'. ^ε	π πλοίου πεφορτωμένου διαλυθέντος τοῦ ἐμ- πόρου σωθέντος χρυσίον ἐπιφερομένου.	de nave onerata quae fracta sit, cum mercator aurum ferens salvus sit factus.	30.
ιαλα'. ^ε	π πλοίου παθόντος καὶ μέρος τοῦ φορτίου σωθέντος.	de nave iacturam passa, cum onus ex parte servatum sit.	31.
ιαββ'. ^ε	π πλοίου ναυλωθέντος ἢ κοινωνία πλέοντος καὶ ἐν τῷ ἐμπορῶν κλασματισθέντος.	de nave conducta vel ob societatem navigante, quae dum ad portum pervenit fracta sit.	32.
ιαγγ'. ^ε	π πλοίου μετὰ τὴν ἐκβολὴν κλασματισθέντος.	de nave post iactum fracta.	33.
ιαδδ'. ^ε	π πλοίου βέστην κομίζοντος καὶ ἀπὸ ζάλης ἢ ἀντλίας βλάβης τῶν φορτίων γινομένης.	de nave vestem vehente et ob tempestatem vel sentinam damno facto.	34.

¹ διὰ πειράτειαν ed. ² ἐδαπαν. cod. ³ ita cod.